

Polarforsker Søren Richter

Han var en merkelig blanding av viking, i ordets gode betydning, og beskjeden vitenskapsmann. Ja, jeg har sjelden truffet en så beskjeden mann. Det bød ham imot å lage blest om seg selv til tross for at han hadde mer å fare med enn så mange som får publisitet. Men å hjelpe andre likte han, og han gav seg alltid rikelig tid til det. Polarstrøkene var hans store kjærlighet, og fra studentertida og til det siste har han arbeidet flittigst i dem. Som ung fór han til Øst-Grønland og første gang på den tida striden med Danmark stod på. Jeg dro over med samme båten, — «Polarbjørn» — og jeg husker så vel hans gnistrende iver etter å ta fatt på dette merkelige polarlandet. Han var da også så vel skikket for polarlivet, arkeolog av fag og fysisk sett var han som ei klippe og hadde never som bjørnens labber.

Han overvintret en rekke år på Øst-Grønland som var det polarland som først og fremst stod hans hjerte nær. Og det lar seg forstå — for et vakrere og mer besettende polarland fins ikke. Der grov han ut eskimotuffer og samlet seinere resultatene i et arkeologisk verk som var et av de første som omhandlet disse eskimoer som så gåtefullt forsvant.

Dessuten var han fangstmann der borte og flakket vidt omkring med sitt hundspann. Han var av det slaget som ikke tok snøstorm eller kulde for høytidelig. Glimrende skytter var han også. Under bjørnejakta hadde han sin egen glede av å gå kloss innpå bjørnen — farlig nær ville nok de fleste si. Stor var hans sorg da vi tapte Øst-Grønland.

Det ble en selvfølge at han deltok i krigen, og det måtte da bli i de nordlige strøk. Her gjorde han en betydelig innsats, noe som er lite kjent fordi han jo aldri framhevet det han selv hadde utrettet.

Ei tid var han på Jan Mayen og ble også leder for de norske styrker der som under krigen blant annet ble angrepet av tyske fly. Det var en leder som det stod respekt av. Man skulle være varsom med å forveksle hans godmodighet og ro med unnlatenhet. Det hendte en soldat gjorde det, men for en gangs skyld knyttet Søren Richter sine veldige never og soldaten lusket fort unna. — Nordahl Grieg oppholdt seg ei tid på Jan Mayen, og han og Søren Richter ble nære venner. Om dagen satt Nordahl Grieg i sin «dikterstue», men hver kveld gikk han og Richter sammen over lava-markene.

Ei tid under krigen var Søren Richter stasjonert i Island. Under militærlivet fant han på å dra tvers over Island midtvinters — noe som aldri tidligere var gjort. Sammen med et par

nordmenn gjennomførte han sin plan, de levde i telt og trakk en slede etter seg.

Så ble han sendt til Svalbard og ordnet opp i mangt og meget der i ei tid da krigen var hektisk på denne polarøya.

Dette livet i polarstrøkene var etter Søren Richters hjerte. Allikevel er det kanskje hans tjeneste som bibliotekar ved Polarinstituttet som har vært hans største innsats.

Hans kunnskaper om polare forhold var enestående — han var så å si et polart leksikon. Han var mannen man kontaktet for å få opplysninger om arktiske og antarktiske forhold.

Men samtidig var han i sin virksomhet noe langt mer rutinert enn en opplysningskilde. I alt sitt virke gikk han målbevisst inn for å fremme norske polarinteresser. Her hadde han sine meningers mot overfor hvem som helst og trønderisk vilje til å holde fast ved det han mente var riktig. Jeg vet at han under sitt lange virke ved Polarinstituttet har bidratt med kloke vurderinger ved riktige anledninger for de store bedrifter.

Men denslags ble ikke kjent. Her står vi ved et livsverk som innebærer en stillfarende innsats.

Gjennom mange år har Søren Richter vært med i styret for Norsk Polarklubb og vært redaktør av Polarboka. Ved siden av det vitenskapelige har han skrevet boka «Den store norske ekspedisjonen». Denne populære bok om hva nordmenn har utrettet i polarstrøkene er klåssisk i sitt slag og bør leses av alle, spesielt i dag.

Søren Richter vil bli husket som den djerive polar mannen han var og for sin store innsats for norske polarinteresser. Han var en veteran av den gamle skole som i vår tid må vike for så meget annet. Det som betyr mest for hans ettermæle er dette: Han hadde trofast sinn og var redelig og djerv. Søren Richter var et av de fineste mennesker jeg har truffet.

Helge Ingstad